

Streha za nove varovance

V petek, 22. novembra je bila slovesna otvoritev nove hiše varstveno delovnega centra na Vodnikovi 56. Po uvodnem kulturnem programu, v katerem so se predstavili gojenci centra ter več gostov, je zbranim spregovorila Nuša Kerševan. Poudarila je velik pomen centra, ki je le eden od dokazov in rezultatov naše socialistične solidarnosti, humanizacije, medčloveških odnosov, upoštevanja potreb drugega in preseganje zaprtosti in samozadovoljstva, dokaz, da sreča posameznika ni popolna, če je ne more deliti z drugim. Ker je v okviru varstva organizirana tudi delovna terapija s tem centrom dokazujemo, da je delo tisto, ki daje smisel življenja, da le rezultati dela plemenitijo naše življenje in mu dajejo vrednost.

Ravnatelj centra Pavel Smolej pa je orisal težko prehojeno pot, ko so jih vseskozi pestile prostorske težave. Ta hiša jo je največji trenutek med podob-

nimi v razvoju tega centra. V osemnajstletni zgodovini zavoda so bili tudi lepi trenutki.

Z reševanjem prostorske problematike se je razvijala tudi dejavnost z ozirom na potrebe odraslih duševno prizadetih oseb. Prizadetost jim onemogoča, da bi se zaposlili pod normalnimi pogoji ali v invalidskih delavnicah. Zaradi tega si ne morejo sami ustvariti socialne vamosti, ampak je to dolžan storiti zanje širša družbena skupnost. Različne oblike varstva in vodenja morajo biti zanesljive in tolerantne od njihovega rojstva naprej. Že prvi program iz leta 1968 je nakazal take oblike obravnave, ki so jim prizadeti dorasli in so družbeno sprejemljive. To so bile eksterne oblike, ker ta stopnja in oblike prizadetosti vendarle nudijo tako stopnjo socializacije, da se ta oseba ob vodenju lahko giblje v odprtem okolju in živi v svoji družinski skupnosti. Oblike varstva so se

razvijale vzporedno, ko so se pojavili problemi bivanja v družini. Zaradi zaposlenosti staršev, bolezni, starosti je bilo potrebno misliti na organizacijo varstva blizu doma. Za ohranjanje in tudi razvoj preostalih sposobnosti so se razvile različne oblike zaposlitve. V razvoju zavoda so se morali strokovni delavci skupaj s starši često dokopati do izvornih strokovnih rešitev. Varovance, ki so prihajali od doma z različnimi navadami in stopnjami usposobljenosti, so morali potrpežljivo prilagajati na kolektivno življenje. Da bi omogočil spoštovanje osebnega ritma, je bila narejena študija odnosa med strojem in človekom, z izobraževanjem si je zavod verjetno edini pri nas s področja družbenih dejavnosti pridobil pravico uporabe WF sistema, s čimer je bilo možno bolj racionalno delovno usposabljanje.

Tončka Hočevarjeva je leta 1973 obiskala zavod v spremstvu sorodnice in ugotovila, kako lepo z »otroki« delamo. Naslednjega leta smo dobili okorno napisani testament, s katerim nam je zapustila hišo, gospodarska poslopja in zemljišče. S tem volilom je zavod prvič prišel do materialne osnove in možnosti za razvoj. Prve aktivnosti so bile namenjene ureditvi stare hiše in nato takoj priprave za to hišo. Ocenjujemo, da se hiša nevsiljivo vključuje v okolje, a je kljub temu razgibana. Že po zunanosti se vidi, da se v njej odvijajo različne dejavnosti. Vzhodni trakt so delavnice in zahodni domski del. Vezni del je namenjen obema prej navedenima dejavnostima in še prostočasovnim aktivnostim. V delavnicah bodo največje skupine do 30 varovancev. Skupno jih bo lahko bivalo v dnevnem varstvu z zaposlitvijo do 120. Skupina 30 bo imela svoje garderobe in stra-

22. december, praznik oboroženih sil

Ljudska armada

Ko se je 19. decembra leta 1979 v Karadjordjevu vrhovni poveljnik oboroženih sil SFRJ, maršal Jugoslavije Josip Broz Tito, zahvalil delegaciji oboroženih sil za čestitke ob prazniku Jugoslovanske ljudske armade, je med drugim dejal:

»... Armada je veliko prispevala k temu, da si je naša država pridobila in okrepila prestiž v svetu tako med vojno kot po njej. Na ta prestiž smo lahko ponosni. Toda, armada je ta ugled krepila, predvsem znotraj same države. Naše ljudstvo ljubi svojo armado. Naše ljudstvo je z velikim razumevanjem pozdravilo in podprlo zasnovo splošne ljudske obrambe, ki predvideva udeležbo vseh občanov pri obrambi naše socialistične dežele, pri obrambi pridobitev naše revolucije...«

Od prve proletarske brigade do sodobne armade

Po umiku partizanskih enot iz Užic, leta 1941, v mesto Rudo, je bila na ukaz vrhovnega poveljnika Tita oblikovana prva redna enota osvobodilne vojske — Prva proletarska narodnoosvobodilna brigada. To je bil tudi začetek nove ljudske armade. V tistem času je bilo na fronti svobode okoli 80.000 borcev, razvrščenih v enotah Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredih Jugoslavije. Decembra naslednje leto je bila moč osvobodilne vojske že podvojena, saj je bilo oblikovanih osem divizij in dva korpusa NOV in POJ, ob koncu druge svetovne vojne pa je že podeseterjena odločno pregnala sovražnika in stopila na meje nove Jugoslavije. Osvobodilna vojska se je 1. marca 1945 preimenovala v Jugoslovansko armado, leta 1951 pa v Jugoslovansko ljudsko armado. JLA je danes sestavljena iz ko-

penske vojske, letalstva ter momarice in je najso-

dobnejše oborožena. Mednarodni položaj je danes izredno zapleten in poln nevarnosti. Nesmiselno in zaskrbljujoče je tekmovanje velikih sil v oboroževanju, ki se še kar nadaljuje in mu ni videti konca. Zato je tembolj pomembno, da je naša armada budna in vedno pripravljena braniti meje.

Armada je nedvomno dosegla izjemne uspehe v usposobljenosti oboroženih sil, zato imajo delovni ljudje in občani zaupanje vanjo, da se lahko uspešno uprejo vsakemu poskusu ogrožanja naše socialistične domovine.

Ce bo treba, bo armada umela braniti meje

Predsednik Tito je že v omenjenem srečanju dejal tudi naslednje:

»Z zanesljivostjo lahko računamo na to, da ne bo uspel noben nasprotnik, ki bi skušal ogroziti svobodo in neodvisnost naše države. Takšno moč predstavlja naša armada, skupaj s teritorialno obrambo, v kateri ima le-ta prav tako veliko vlogo. Na ta način je bil ustvarjen in se naprej razvija celovit sistem splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite. Naša država je postala tehten politični dejavnik v mednarodnih odnosih, toda vse bolj postaja tudi pomemben vojaški dejavnik.

Seveda, naša armada ne bo nikoli ogrozila čigarkoli svobode in neodvisnosti, toda dobro bo umela braniti meje svoje države in njen socialistični samoupravni razvoj, pridobitve in interese svojega ljudstva.«

Besede, ki jih je izrekel predsednik Tito, morajo ostati naše vodilo pri krepitvi in usposabljanju oboroženih sil, vendar ne samo ob njihovem prazniku, ampak vsak dan.

nišča ločeno po spolih. Oblike zaposlovanja bodo: kovinska, lesna, tekstilna, papirna in različne montaže. Osnovna oprema je splošna oziroma prilagodljiva, deloma pa je tudi že specifična za obdelavo posameznih materialov. Z opremo delovnih miz in stolov se bo možno prilagajati telesnim posebnostim posameznega varovanca. V domskem delu bo največ bivalo v enoti 15 varovancev, ki se bodo tudi lahko delili v dve skupini. Vseh bo možno namestiti 60. Bivali bodo v eno, dvo in troposteljnih sobah. Za potrebe nege in tudi prehranjevanja v manjših skupinah imajo skupne prostore. Za prosti čas je možno koristiti poleg zunanjih in javnih površin notri še večnamenski prostor, trimsko sobo, prostor za okupacijo in glasbeno izražanje in projekcijo. Varovance po hiši vodijo barve in posebej za ta namen narejeni znaki, ki smo jih prej preizkusili. Po vsej hiši se je možno gibati na invalidskem vozičku; nekateri prostori so pa še dodatno opremljeni za kombinirano prizadete. To je prvi in del drugega nadstropja.